

3. Tragédia című novella elemzése

a) Keletkezése

- 1909-ben írta Móricz ezt a paraszti tárgyú novellát
- szemléletesen mutatja be parasztábrázolásának új vonásait
- Király István irodalomtörténész a mű jelentőségéről így írt: „... *a magyar paraszti elidegenedés első ábrázolása irodalmunkban...*”

b) Cím értelmezése

- a mű befejezésére utal, nem a műfajára
- feszültséget kelt az olvasóban → hasonló volt Mikszáth Kálmán Az a fekete folt c. elbeszélésének címe

c) Műfaja

- novella (fogalom!)

d) Témája

- egy egyszerű paraszt ember, Kiss János torz lázadása

e) Szerkezete

- alaphelyzet: a Sarudy bitrokon, az aratáson játszódik az első szerkezeti egység
- széles látószögből indít, mindenki a Sarudy lány lakodalmára készül
- az olvasó figyelme Kis Jánosra irányul, aki arról álmodik, hogy meghívást kap a lakodalomra
- motivált szó ebben a részben: senki, semmi → ezek mindegyike Kis Jánosra utal → látszik, hogy jelentéktelen ember volt, szinte észre sem vették
- bonyodalom: Kis János teljesíthetetlen célja: eldönti, hogy kieszi Sarudyt a vagyonából
- kibontakozás: felkészülés a nagy feladatra → koplalás → groteszk elem! Lásd: csinovnyik novellák
- közben János az evésről álmodozik
- a lakodalmi vacsorán kiderül, hogy már az első fogásnál jóllakott
- gépiesen eszik tovább
- az elbeszélő harcként mutatja be ezt a folyamatot, mintha ellenséggel hadakozna Kis János, úgy eszi sorra a fogásokat
- tetőpont: a töltött káposztába főzött hús megakad Kis János torkán
- a főszereplő haláltusájának leírása naturalista ábrázolás
- megoldás: Kis János halála
- a csattanó megdöbbeníti az olvasót → nem is az a valódi tragédia, hogy Kis János meghalt, hanem az, hogy mindezt senki sem vette észre
„Senki se vette észre hogy eltűnt, mint azt sem, hogy ott volt, sem azt, hogy élt.”

f) Jellemek

Kis János:

- a novella főszereplője, az események középpontjában ő áll

- az ő jellemét ismerjük meg egyedül, a többi szereplőt csak elnagyoltan ábrázolja az elbeszélő
- neve beszélő név, a leggyakoribb nevek egyike, ez is jelzi, hogy mennyire átlagos, jelentéktelen emberről van szó
- egyszerű, szegény zsellér, aki nagy szegénységben él
- szinte az állatok ösztönszintjén éli napjait (eszik, alszik, dolgozik), csak vegetál
- mindenkitől elkülönül, idegen neki a világ és ő is idegen a világnak
- sem külső, sem belső tulajdonságaiban nincsen semmi érdekes, különleges
- jellemének két alapvető vonása van: a szegénység és a torz lázadás
- tehetetlen düh, harag fojtogatja
- kitalálja, hogy bosszúból kieszi a vagyonából a gazdáját
- ez a lehetetlen küldetés, torz lázadás előrevetíti bukását
- Kiss János alakja így komikussá, groteszkké válik
- halála sem tragikus, inkább megdöbbenő haláltusájának részletes leírása miatt

elbeszélő:

- E/3 mindentudó elbeszélő
- részletesen bemutatja a környezetet, ítéletet mond a mű végén
- kihangosítja Kis János gondolatait

g) Mondanivaló, üzenet

- Kis János sorsa tragikus, az olvasó már a mű elején biztos lehet bukásában
- hiszen a feladat, amit vállalt, lehetetlen és értelmetlen
- hiányoztak az emberi kapcsolatait, végső soron magányos és megkeseredett emberré vált
- a legborzasztóbb mégis, hogy egész élete során láthatatlan maradt a külvilág, de még a saját családja számára is

Szorgalmi feladat ötösért ☺ Határidő: április 16. péntek

Nézd meg az alábbi kisfilmet: https://www.youtube.com/watch?v=b_XyJvcDyHw

Móricz Tragédia című novellája alapján készült egy érdekes kisfilm.

A feladat: hasonlítsd össze a filmet és a novellát! Miért érdekes a film nézőpontja? stb.

Írj egy rövid, figyelemfelkeltő vitaindítót a film kapcsán osztálytársaidnak irodalom órára!

Terjedelem: 120-200 szó (Figyelj a vitaindító szabályaira!) Segítség itt →

Vitaindító: Egy vitatott probléma ismertetése. Azokat a kérdéseket fogalmazza meg, melyekre a vita során választ szeretnénk kapni.

Felépítése:

- utalunk a kommunikációs helyzetre;
- vázoljuk a problémát - szólhatunk arról is, miért aktuális éppen most a téma megvitatása;
- bemutatjuk a lehetségesen felmerülő kérdéseket, álláspontokat; érveket is hozhatunk a különböző álláspontok támogatására – pártatlanul, elfogadva a különféle nézeteket
- végül a hallgatókat véleményformálásra buzdítjuk